

Göteborgs kommun

centrum@centrum.goteborg.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Mossebergsskolan
i Göteborgs kommun

Tillsyn i Mossebergsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Göteborgs kommun under hösten 2015. Mossebergsskolan besöktes av Skolinspektionen den 3 - 5 november 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Det finns ingen statistik hos Skolverket gällande kunskapsresultaten för eleverna på skolan eftersom skolan bedriver utbildning i förskoleklass och årskurs 1-2. Enligt skolans egen resultatredovisning för vårterminen år 2015 utvecklades 94 procent av eleverna mot kunskapsmålen i ämnet svenska, 99 procent i ämnet matematik och 100 procent i övriga ämnen.

Trygghet och studiero

I Göteborgsregionens enkät gällande bl.a. trygghet och studiero från vårterminen år 2015 framgår det att 92 procent av eleverna i åk 2 angett att de trivs, att de känner trygghet och att det finns vuxna att prata med i skolan, (andelen svarande var 92 procent). Detta resultat ligger något över medel för samtliga medverkande skolenheter i regionen.

I Skolinspektionens enkät som gjordes våren år 2015 framgår det bland annat att vårdnadshavare (antal svarande 37) till elever i skolan angett att de upplever brister i tryggheten på skolan och i arbetet kring att förhindra kränkande behandling. Resultaten är lägre än 90 procent av skolorna i enkätomgången.

På påståendet *Det finns elever på skolan som mitt barn är rädd för* svarar 22 procent att det stämmer helt och hållet och på *Mitt barn känner sig trygg i skolan* svarar 16 procent att det stämmer ganska dåligt. På påståendet *Jag vet vem jag kan vända mig till om jag får reda på att en elev blivit kränkt* svarar 22 procent att det stämmer ganska dåligt och på *Jag upplever att mitt barns skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling* upplever 19 procent att det stämmer ganska dåligt.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-04-01
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Vid tillsynen har inte framkommit annat än att verksamheten på Mossebergsskolan F-2 uppfyller kraven inom bedömningsområdena för trygghet och studiero. Däremot visar Skolinspektionens tillsyn en brist som behöver åtgärdas på skolan för att elevhälsan främst ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande. En viktig förutsättning för en ökad måluppfyllelse är att rektorn ser till att samtliga professioner inom elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande enligt skollagens krav. Rektor måste också se till att lärarna vid skolenheten organiseras utifrån deras legitimation och behörighet för den undervisning de bedriver så att eleverna möter en lärare som har den ämnesutbildning som eleven har rätt att förvänta sig.

Beslut

2015-12-09

4 (13)

Dnr 43 - 2015:4661

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 1 april 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, om de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. (2 kap. 13 och 17–18 §§ skollagen samt 33 § införandelagen)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska se till att lärarna vid skolenheten bedriver undervisning i de ämnen som de är behöriga att bedriva undervisning i.
- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

*Motivering till bedömning av brist***Läraryrket**

I skollagen anges att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller nämnda krav eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över all undervisande personal på Mossebergsskolan F-2. Av förteckningen framgår att det finns legitimerade lärare på skolenheten som undervisar i ämnen som de inte enligt deras legitimation har behörighet att undervisa i. Exempel på sådana ämnen är idrott och hälsa, engelska, samhällsorienterande ämnen, naturorienterande ämnen, bild och musik.

I intervju med lärarna uppger de att de är fördelade utifrån ett klassläraresystem, vilket innebär att de undervisar i fler ämnen än de har behörighet i.

Rektorn uppger vid intervju att de på skolan valt att fördela lärarresurserna enligt ett klassläraresystem, med hänsyn till elevernas trygghet. Klassläraresystemet innebär att klasserna huvudsakligen undervisas av en och samma lärare i flertalet ämnen. Rektorn uppger att klassläraresystemet medför att det finns lärare på skolenheten som undervisar i ämnen som de inte enligt deras legitimation har behörighet att undervisa i. Rektorn berättar vidare att det finns legitimerade lärare att tillgå inom skolenheten vars legitimation omfattar alla ämnen som det bedrivs undervisning i, förutom i ämnet teknik, och att hon genom att organisera om lärarresurserna skulle kunna få behöriga lärare som bedriver utbildningen i alla ämnen utom teknik.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns lärare med legitimation på skolan som bedriver undervisning i ämnen som de inte har behörighet för trots att det finns behöriga lärare inom skolan att tillgå. Detta eftersom skolan är organiserad utifrån ett klassläraresystem, vilket innebär att klasserna huvudsakligen undervisas av en och samma lärare i flera ämnen än vad läraren har behörighet att undervisa i. Detta medför att eleverna inte alltid undervisas av lärare som har den ämnesutbildning som eleven har rätt att förvänta sig, trots att det enligt rektorn finns behöriga lärare att tillgå på skolan som skulle

kunna organiseras så att undervisningen i samtliga ämnen, förutom ämnet teknik, bedrivs av en behörig lärare.

Elevhälsans arbete

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Därutöver ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 277) anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Elevhälsan (EHT) på Mossebergsskolan består av specialpedagog som är anställd på skolan och kurator, skolsköterska, skolpsykolog och skolläkare som är anställda på förvaltningen i en för stadsdelen central enhet, Resursenheten och vars uppdrag också innefattar andra skolor. De har en annan chef än rektorn på Mossebergsskolan.

Representanterna från EHT berättar i intervjun att de anser att de inte arbetar främst främjande och förebyggande och att det beror på att de inte har tid till det. De säger att de sällan träffas som team och att det kan gå upp till en månad mellan träffarna. De säger att den tid de har på skolan används till att hantera akuta ärenden. De menar att de kan se att situationer och händelser i skolan kan hinna eskalera och bli akuta ärenden innan de blir inkopplade och att de ser ett behov av att ändra sina rutiner för arbetet på skolan. De berättar också att de upplever tillgången på kurator och psykolog som otillräcklig.

Lärarna uppger i intervjun att EHT inte arbetar främst främjande och förebyggande utan kopplas in först när behov i enskilda individärenden uppstått. De berättar att de inte upplever EHT som ett naturligt stöd utan att EHT mer finns i periferin.

Rektorn berättar att enligt skolans rutiner kring extra anpassningar och särskilt stöd kopplas EHT in först i det åtgärdande arbetet, vilket innebär att EHT mest arbetar med akuta elevärenden och utifrån redan uppkomna situationer. Rektorn uppger att detta är något som hon ser behöver ändras på genom nya rutiner för EHT: s arbete och genom att göra lärarna mer delaktiga i EHT: s arbete. Däremot anser rektorn att specialpedagogens arbete både är hälsofrämjande och förebyggande.

I Skolinspektionens utredning har framkommit att elevhälsan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Enligt både rektorn, representanterna i EHT och intervjuade lärare arbetar EHT främst med akuta elevärenden utifrån redan uppkomna situationer. Eftersom EHT oftast kopplas in först i det åtgärdande arbetet när ärenden redan uppstått kan arbetet inte anses vara främst av förebyggande och hälsofrämjande karaktär som författningarna föreskriver.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom Göteborgs kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som ställs i författningarna, föreligger skäl att förelägga Göteborgs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa konstaterad brist.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys

Beslut

2015-12-09
10 (13)

Dnr 43 - 2015:4661

av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2015-12-09

11 (13)

Dnr 43 - 2015:4661

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Annika Stenberg
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Mossebergsskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Mossebergsskolan

Mossebergsskolan är en skola som bedriver utbildning i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–2. Skolan ligger i stadsdelen Centrum i Göteborgs kommun. På Mossebergsskolan finns vid tiden för tillsynen 192 elever. Av dessa går 87 elever i förskoleklass, 56 elever i årskurs 1 och 49 elever i årskurs 2.

Skolans rektor har arbetat på skolenheten sedan april år 2015 och hon är också rektor för den närliggande skolenheten Guldhedsskolan 3–9. På skolan finns också en biträdande rektor.

På Mossebergsskolan arbetar 18 pedagoger och elevassistenter. Antalet elever per lärare är 22, en ökning sedan läsåret 2013/14 och högre än i riket som helhet.